

"Âfâkî mâlûmat, yani hariçten, uzaklardan alınan mâlûmat, evham ve vesveselerden hâlî olamıyor. Amma, bizzât vicdânî bir şuura mahal olan enfüsî ve dahilî malûmat ise, evham ve ihtimallerden temizdir. Binaenaleyh merkezden muhite, dâhilden harice bakmak lâzımdır." izah eder misiniz?

İ'lem Eyyühe'l-Azîz! Âfâkî mâlûmat, yani hariçten, uzaklardan alınan mâlûmat, evham ve vesveselerden hâlî olamıyor. Amma, bizzât vicdânî bir şuura mahal olan enfüsî ve dahilî malûmat ise, evham ve ihtimallerden temizdir. Binaenaleyh merkezden muhite, dâhilden harice bakmak lâzımdır.

Âfâkî mâlûmat, bizim dışımızda kalan eşya hakkında edindiğimiz bilgiler demektir. Bu eşyanın bütün özelliklerini ve yaratılış hikmetlerini tam olarak kavrayamadığımız için bu konudaki bilgilerimiz hakikatten sapabilir, vehim eseri olabilir. Fakat, kendi bedenimize ve ruhumuza ait enfüsî malumat ise vehimlerden uzaktır. Organlarımızın görevlerini, yaratılış hikmetlerini, ruh dünyamızın harika tanzimindeki İlâhî mu'cizeleri çok net olarak biliriz. Bu bilgiler vehimlerden yani asılsız de uzaktır, asılsız tahminlerden de. Meselâ, ayaklarımızın yürüme organı olduğu hakkında hiçbir tereddüdümüz olmaz, farklı bir ihtimal üzerinde durmaz, bir vehme kapılmayız.

Biz bir galaksideki yıldız kümelerinin hikmetlerini, elimizin parmaklarını bilir gibi bilemeyiz. Herhangi bir yıldız bakarak, "Acaba şu yıldız ne için yaratılmış?" diye merak ettiğimizde bu sorumuza verebileceğimiz net bir cevap olmaz. Ama saçımızdan tırnağımıza, gözümüzden, kalbimize, beynimizden aklımıza kadar bütün maddi ve manevi cihazlarımızın görevlerini, yaratılış hikmetlerini kesin olarak biliriz. Bunların hiçbirinin hikmetsiz ve gayesiz olduğunu düşünmeyiz, böyle bir vehme asla kapılmayız.

Bu derste Üstat hazretleri bizlere şu varlık âlemini temaşa ve tefekkür ederken "merkezden muhite, dâhilden harice" bakmamızı tavsiye ediyor. Yani, kendi hücrelerimizin hikmetlerini anladıktan sonra, gökyüzündeki yıldızların de mutlaka hikmetli yaratılmış olduğunu düşünmemiz ve kendi kendimize şöyle dememiz gerekir: Ben kâinat ağacının meyvesiyim, bendeki her şey hikmetli, manalı, faydalı olduğuna göre ağacım olan kâinatta da faydasız bir varlık yahut gereksiz bir iş

bulunmaz. Ancak, bunların tamamını bilmeye benim ilmim kâfi gelmez.